

Rozhovory s děkany: : Právnická fakulta Univerzity Karlovy

Pražská právnická fakulta je jednou ze čtyř původních fakult Univerzity Karlovy. Byla založena 7. dubna 1348 a dnes sídlí v budově navržené zakladatelem moderní české architektury Janem Kotěrou. Prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc. fakultu vede od roku 2006. V rozhovoru mimo jiné popisuje propojení studia a praxe a vysvětluje, proč se na fakultě vyskytují takzvaní formální studenti.

Pane děkane, má fakulta své motto? Či nějaké hlavní zásady?

„Nemá a myslím, že je to i správně. Protože naše právnická fakulta vychází z toho, že samozřejmostí je pluralita názorů a že se nehlásí ke konkrétnímu myšlenkovému proudu právní vědy.“

Dokázal byste zhodnotit, jaké má pražská fakulta postavení mezi ostatními právnickými fakultami?

„Řekl bych, že se musíme srovnávat v evropském rámci. Pro nás není rozhodující být nebo nebýt jedničkou v České republice. Pro nás je rozhodující být srovnatelní v rámci Evropské unie a evropských standardů...“

A to jste?

„K tomu, myslím si, směřujeme. Univerzita Karlova jako taková je nejpřednější univerzitou u nás, dle mezinárodního srovnání. Takže i její právnická fakulta o to musí usilovat. My k tomu děláme určité kroky. Máme akreditováno magisterské studium na deset let, do roku 2020. Tím bylo dáno najevo, že patříme mezi bezproblémové fakulty. Máme doktorské studium ve 13 oborech. Máme také ve 13 oborech akreditaci na jmenovací a habilitační řízení. U nás konají tato řízení i kolegové z jiných fakult. Usilujeme o to, aby začala standardní výuka v anglickém jazyce; v doktorském studiu jsme otevřeli od roku 2011/2012 dva obory. Máme program LL.M., který připravujeme na příští rok. Samozřejmě se snažíme o rozvoj vědy. Ale nikdy nebude právnická fakulta primárně vědeckou fakultou v čistém slova smyslu, protože jak říkali staří Římané: „*Právo je z velké části uměním*.“ V rámci společenských věd se snažíme kvalitu a kvantitu zvyšovat.“

Projevily se v Praze problémy plzeňských práv?

„Pokud jde o důsledky aféry na plzeňské fakultě, tady, jako na jiných vysokých školách, probíhaly kontroly iniciované ministerstvem školství a nebyly shledány žádné závady. U těch případů, kdy někdo studoval rychleji, se ověřilo, že byly v pořádku. A ani jich nebylo mnoho. Dokonce bych uvedl paradoxní případ, že se zjistilo, že v roce 2000 někdo vystudoval za jeden den a ukázalo se, že to byla jenom rehabilitace, že ještě v roce 2000 bývalý student dostal rehabilitační diplom. Nebo v doktorském studiu kolega docent Kysela vystudoval za něco málo přes dva roky a hned spadl do kategorie těch „podezřelých“. Takže se zaměřuje pozornost i na ty nadstandardní, protože studují rychle. Ale opakuji, že ty případy byly řádně odůvodněné. Přesto se na univerzitě přijala opatření v podobě zveřejňování všech prací a posudků o průběhu obhajoby všech prací.“

Zaznamenali jste, třeba v souvislosti s Plzní, více přihlášek?

„Nikoliv, spíše se projevuje mírný setrvalý pokles. Zajímavé je, že vůbec největší zájem byl někdy

před zhruba 10 lety. V roce, kdy vůbec nebyli maturanti, protože došlo k prodloužení základního vzdělání o jeden rok. Myslelo se, že bude obecně velmi nízký zájem o studium na vysokých školách. Ale to se ve veřejnosti rozšířilo natolik, že se hlásili všichni, kdo se dřív nedostali. Jenom tady na fakultě bylo přes 7tisíc uchazečů. Od té doby počet uchazečů setrval klesá. Několik let byl standard cca 4500, loni to bylo něco přes 4000 a letos máme 3900 zájemců o studium.“

I tak je to dost...

„Je to hodně. Je to zhruba 5ti násobek toho, co bereme. My spíše předpokládáme, že bude s demografickým poklesem klesat i počet uchazečů, až do roku 2016. Takže vzestup v nejbližších letech nebude a spíše uvažujeme i o mírném snižování počtu studentů, neboť kvantitativní ukazatel z hlediska finančního ocenění se dnes už oslabuje. Při hodnocení počtu studentů sledujeme dvě okolnosti – metodiku financování a zájem o studium. Pokud počet uchazečů bude klesat a bude klesat i zájem státu studium podporovat, pak budeme reagovat i my. Letos přijímáme 700 studentů do 1. ročníku. Lze uvažovat o snížení na přibližně 600 – 650 přijatých studentů.“

Jak to v současné době vypadá na fakultě z hlediska propojení studia a praxe? A co praktici mezi pedagogy? Je někdo, koho byste tu rád měl?

„Je třeba říci, že jsme nastolili cestu poměrně velkého zapojení představitelů praxe. Většího než to bylo v minulosti. Externistů je hodně, zhruba nás stojí 4 miliony korun ročně na odměnách. Z hlediska rozpočtu fakulty to není číslo mimořádně vysoké, ale objevují se názory „*Nedávejte to cizím, dejte to nám...*“ Myslím si však, že spojení s praxí je pro vysokou školu potřebné. Jde to ale dvěma směry. Jsou představitelé praxe, kteří jsou zapojeni na fakultě. To má přínosy i limity. Přínos je v tom, že přinesou jiný pohled. Omezení je v tom, že mohou třeba jen večer nebo jednorázově. Ale je důležité být se studenty v kontaktu. Vést diplomové nebo seminární práce, rozvíjet vědeckou činnost. Z druhé strany je to tak, že řada kmenových učitelů je zapojena do praxe, ať už v advokátní činnosti nebo v činnosti legislativní. Ta hranice není ostrá. Toto je představitel praxe a toto teoretik bez praxe. Studenti pak mají možnost vykonávat praxi na soudech a dalších institucích, via facti jsou často zapojeni do advokacie. V tom bych zásadní problém neviděl. Otázkou je způsob výuky. Výuka by možná měla být víc vedena na řešení praktických aspektů, modelových příkladů, nácviků právních dovedností. To je pořád určitá slabina. Jde o vyváženost znalostí a dovedností. Není dobré klást důraz jen na jedno z toho.“

Dala by se srovnat úroveň absolventů a jejich uplatnění na trhu?

„Teď se více rozevírají nůžky mezi studenty. Těch nadstandardních je vždy omezený počet. Ale slábne ten dobrý průměr a přibývá těch podprůměrných či málo motivovaných. Vždy to bylo tak, že byly tři části. Dnes ten střed opravdu slábne. Je zjevné, že někteří studenti jsou na fakultě jen formálně, příliš je to třeba ani nezajímá.“

Opravdu?

„Ale to bylo na právech vždy. Část studentů studuje třeba jen kvůli rodičům. Říkají si: *něčím se živit musím*. Hlubší vztah k studovanému oboru nemají. Tím se lišíme od některých vysokých škol.“

A Vám osobně to vadí? Že, dejme tomu, až sto studentů z ročníku studuje pouze formálně?

„To možná i více. Je třeba říci, co je to „formálně“. Zájem o práva je do značné míry u uchazečů o studium dán nikoliv pozitivním, ale negativním výběrem. To narozdíl od řady oborů. Největší zájem je třeba o umělecké obory, architekturu, medicínu atd. Tam asi hodně chodí uchazeči, kteří to chtějí vyloženě dělat, chtějí se tím zabývat. To si myslím, na právech téměř neexistuje. Že by někdo chtěl být od deseti let soudce nebo notář. U řady uchazečů, i u mě, to byl výběr spíše negativní. „*Toto nechci, tady se nedostanu, tady ano ale co budu dělat...*“ A nakonec z toho vyjdou práva. Často doporučí maturantům, aby šli také na práva, rodiče. Pak nastoupí a vzdají to, nebo studují bez hlubší motivace, často paralelně s jinou vysokou školou. To bylo i v minulosti. Někteří třeba vystudovali a právnickým se neživil. Například Jiří Šlitr a Bohumil Hrabal. Anebo to ani

nedostudovali, třeba Werich nebo Voskovec, Jiří Wolker a další.“

Dala by se shrnout Vaše vize, kterou byste na fakultě rád zrealizoval? Něco aktuálního?

„Tak v podstatě pokračuji v tom, s čím jsem nastoupil. A to není jen moje osobní vize, ale i velké části fakulty. V podstatě chceme usilovat o přiblížení se evropským standardům. Konkrétní krok, který nás čeká v nejbližších letech, je otázka aplikace nové akreditace. Uskutečňujeme změny v koncepci státních zkoušek. Opouštíme první část státní zkoušky, která byla zavedena po roce 1989, historicko-teoretickou. To se zdá, že v dnešním kreditním systému místo nemá. Že se to přežilo.“

Ale dva z těch čtyř předmětů první části státní zkoušky jsou „Vaše“. Jak to tedy vnímáte?

„No tak samozřejmě zde může být nostalgie. Z tohoto pohledu byla na teorii práva větší diskuze, protože tam bude „jen“ specializovaný režim státních zkoušek s diplomovými pracemi. U ústavního práva je to jinak. To bude inkorporováno v závěrečné veřejnoprávní státní zkoušce. Dnes je u něj málo prostoru k tomu ho seriózně vyzkoušet. Bude i nová koncepce závěrečné státní zkoušky, která by měla mít charakter syntézy stěžejních poznatků. Uvidíme, jak to dopadne. Studenti budou mít mimo jiné možnost vytvářet si specializační moduly ve studiu. Už dnes si vybírají řadu volitelných předmětů. My bychom byli rádi, aby je alespoň část studentů vybírala v nějakých vazbách. Aby se zaměřili třeba na občanské, obchodní, správní, finanční, pracovní, trestní atd. právo, a podle toho si vybírali volitelné předměty. A ne že budou vybírat nahodile různé předměty bez souvislostí. My samozřejmě tento postup nebudeme nikomu přikazovat, ale když si student tento modul zvolí, bude mít možnost psát přednostně diplomovou práci a složit státní zkoušku. A tento student v dodatku k diplomu bude mít uvedeno nejenom to, že má všeobecnou státní zkoušku z práva soukromého a práva veřejného, ale že složil také specializační státní zkoušku.“

Zní to lehce komplikovaně, ale jistě to má své opodstatnění.

„Pro právníky to je novinka, to jistě ano. Jde o to, že rozsah studované materie neumožňuje jít ve všech právních disciplínách do potřebné hloubky, do detailní analýzy předmětné problematiky“.

Jak se vlastně učitelé staví ke změnám? Zde na fakultě jsou celkem časté, je to tak?

„Je to přesně jak to říkáte, někdy to vyvolává i oprávněně námitky, že všechno je příliš v běhu. Jedna změna stíhá druhou. Snažíme se, aby změny nebyly náhlé, aby byly logicky navazující, aby byly vydiskutovány a alespoň většinově, ne-li konsensuálně přijímány. Jedná o nich akademický senát, vědecká rada, jede se na výjezdní zasedání etc. Jistě ty názory nemusí být jednotné a trvá dlouho, než se najde kompromis. Moje zkušenost – když jsem začal ve funkci děkana, tak se závěrečná státní zkouška rozdělila na dvě části. A na jedné katedře proti tomu dost protestovali. A za dva roky přišli s tím, že se to výrazně zlepšilo, že je prostor vyzkoušet látku podrobněji a že se zlepšily i výsledky. Nechceme, aby někdo předvedl během chvilky gejzír znalostí, ale měl by mít možnost se v klidu a detailně připravit. A nakonec ani v praxi se nevyžaduje, aby někdo okamžitě na požádání tzv. „z hlavy“ znal na všechny právní problémy ihned odpověď.“

Jaký je Váš názor na soukromé právnické vysoké školy?

„Soukromých vysokých škol u nás působí více a řada z nich se zabývá v té či oné míře obory souvisejícími s právem. Má se za to, že je to běžné. Jiná věc je jaké činnosti mohou jejich absolventi vykonávat. V jejich úrovni vidím dosti velké rozdíly; převážně jsou zaměřeny na bakalářské studijní programy, což považuji za adekvátní.“

Oficiální stránky fakulty naleznete >>> [zde](#)

Další články:

- [Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & partneři, s.r.o.](#)
- [Náš náskok byl v odhodlání a ochotě riskovat](#)
- [Na co se zaměřoval úřad pro ochranu osobních údajů při své kontrolní činnosti v roce 2020?](#)
- [„Co nás čeká v právu ICT v roce 2021“](#)
- [Rozhovor s Petrem Sprinzem](#)
- [Odborný seminář: Závazky v novém občanském zákoníku](#)
- [Odborný seminář: Smlouvy uzavírané se spotřebitelem v novém občanském zákoníku](#)
- [Chambers Europe 2012: PRK Partners oceněna za nejlepší klientské služby](#)
- [Nataša Randlová prominentním právníkem Chambers Europe](#)
- [Ocenění soutěžněprávního týmu advokátní kanceláře Schönherr](#)
- [Advokátní kancelář KŠB byla oceněna jako nejlepší národní právní firma v ČR](#)